

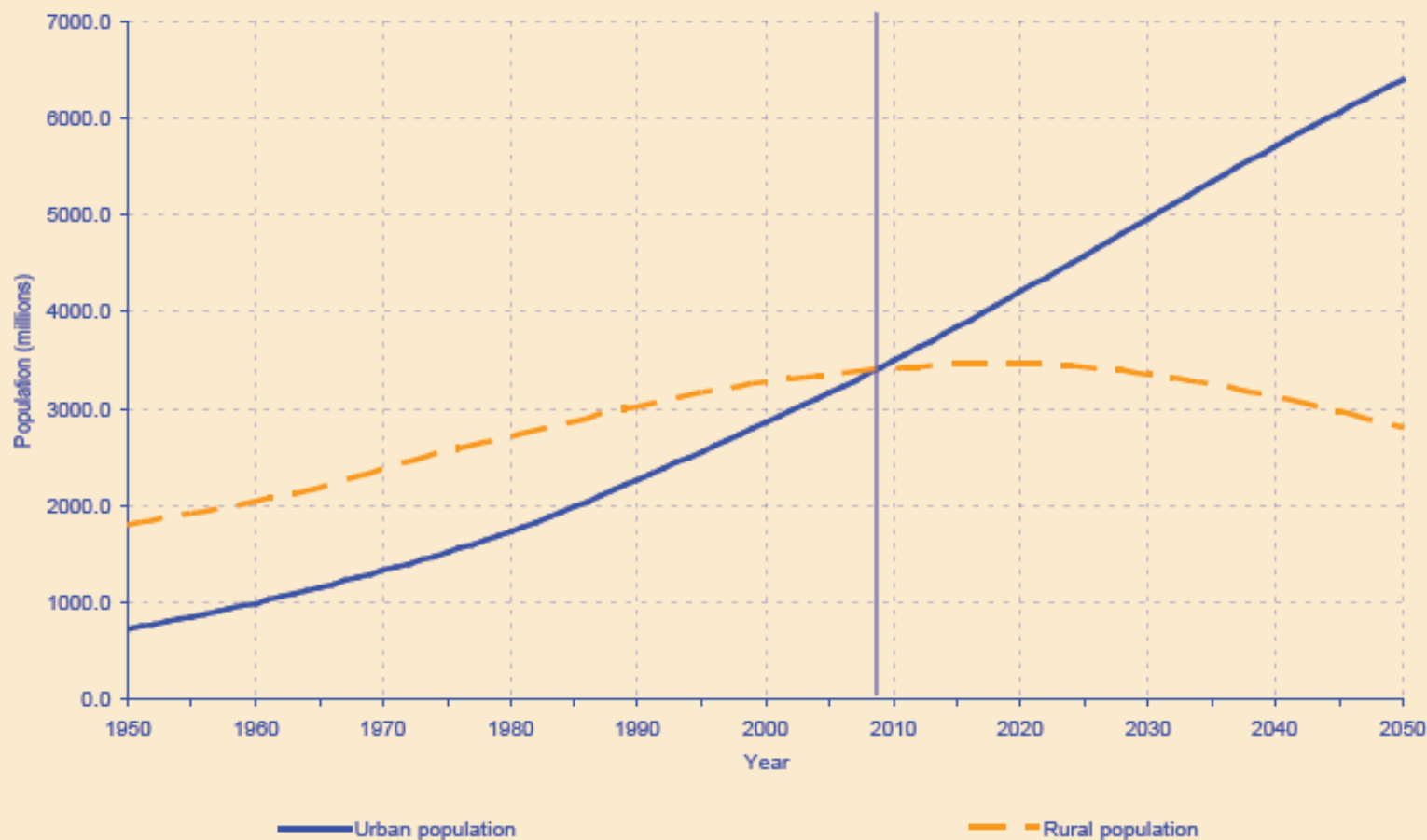

URBANIZACJA

Liczba ludności miejskiej i wiejskiej na świecie 1950 - 2050

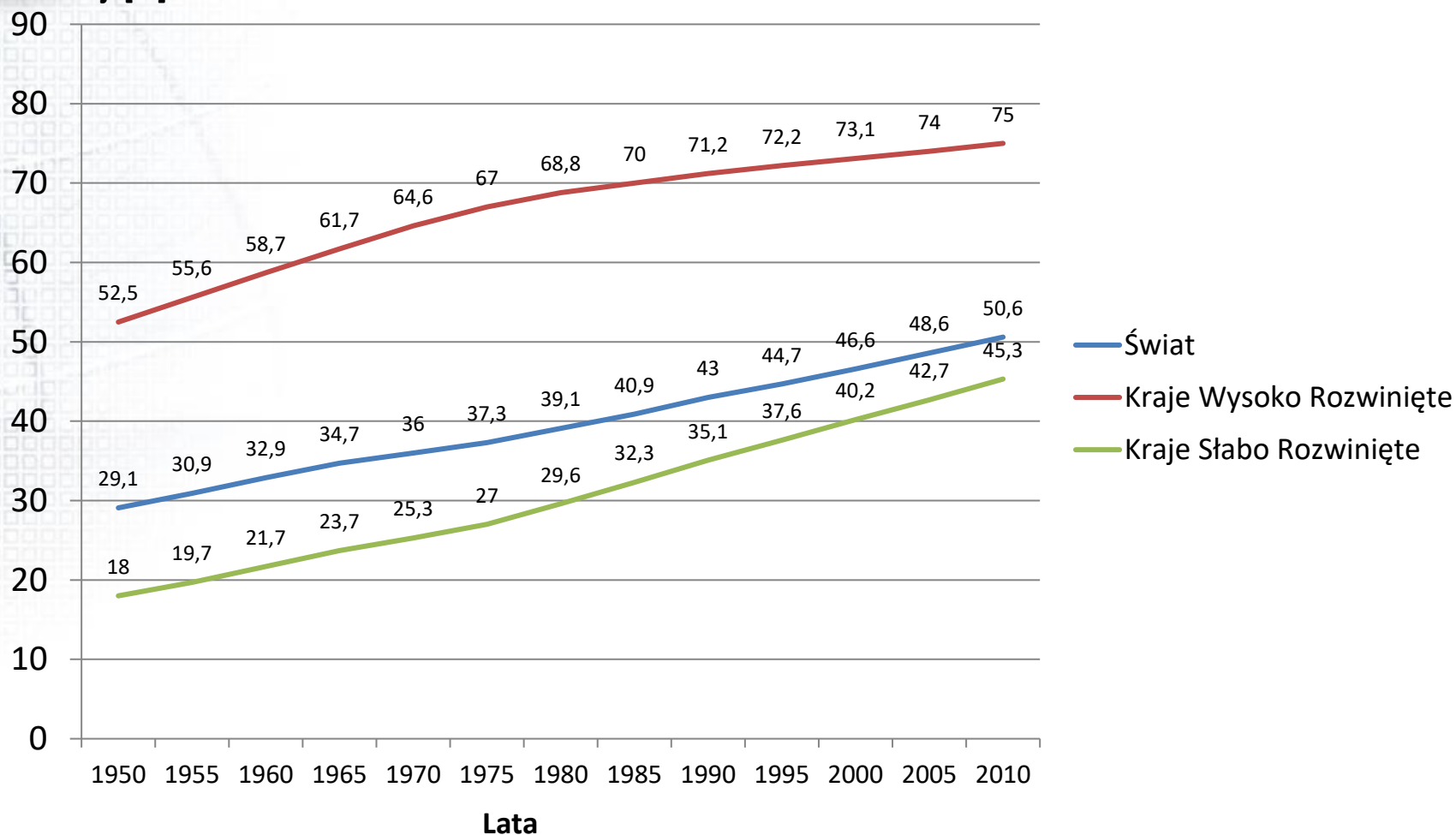
Figure 2. Urban and rural population of the world, 1950-2050

Wskaźnik urbanizacji 1950 - 2010

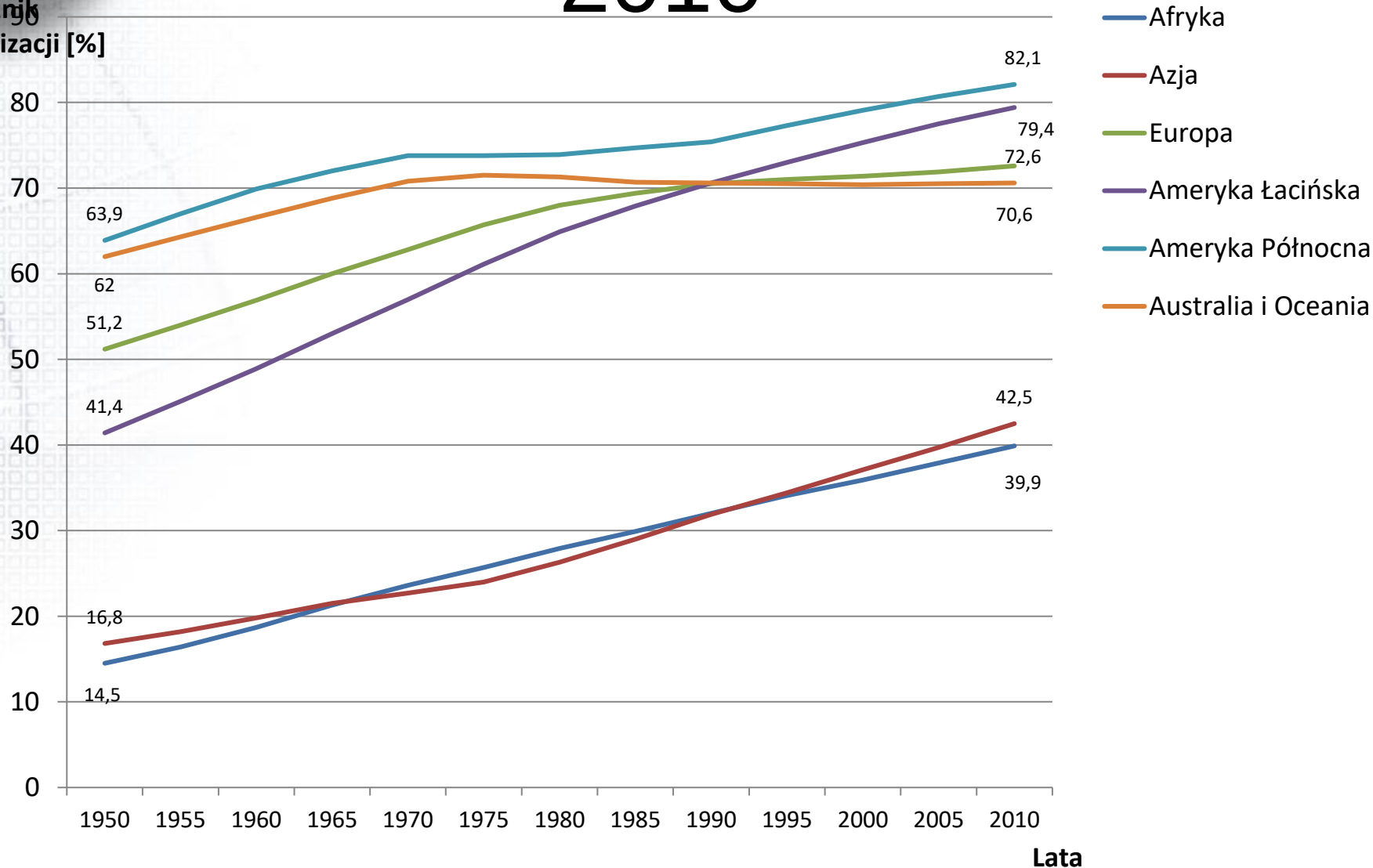
Wskaźnik
Urbanizacji [%]

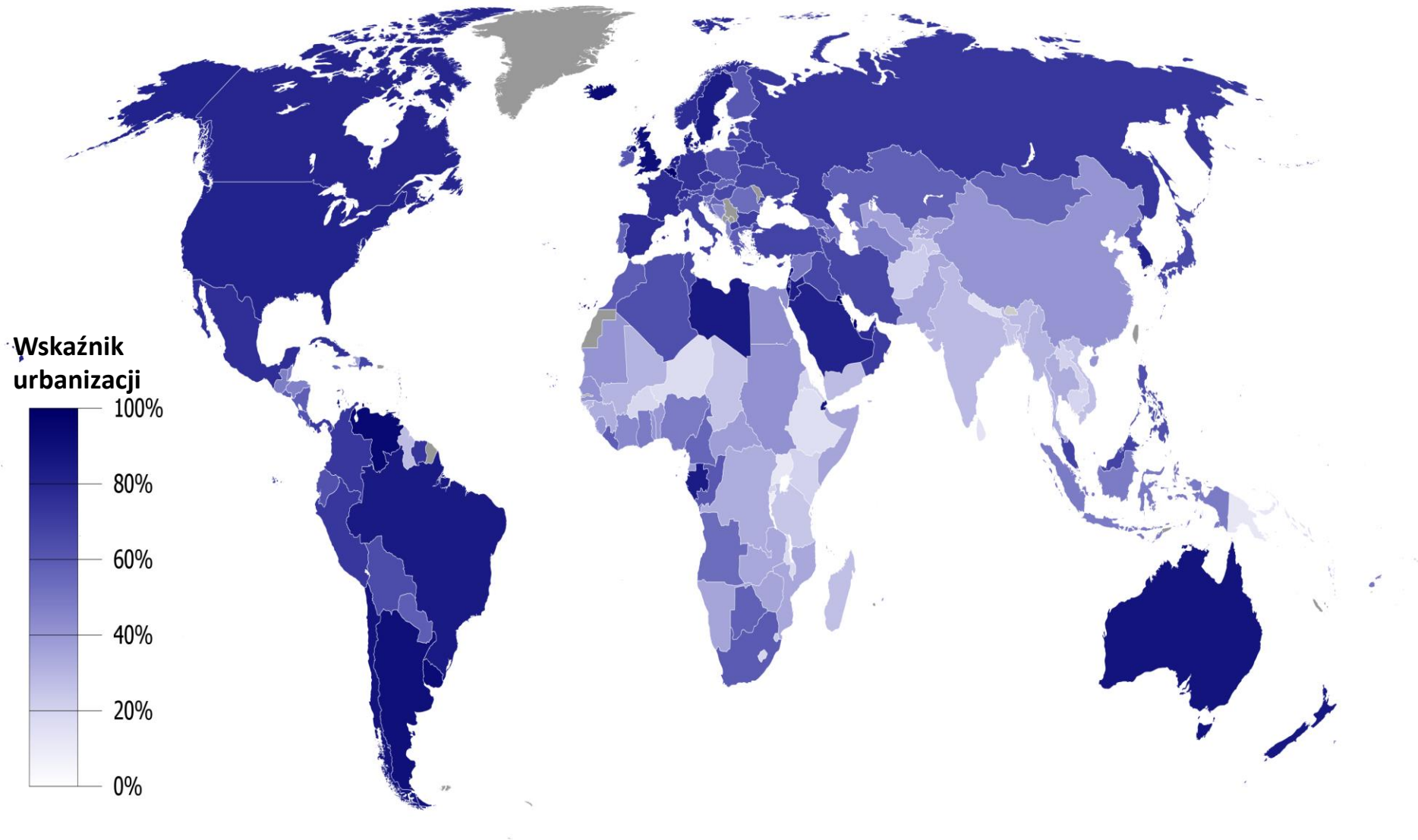

Wskaźnik urbanizacji 1950 - 2010

Wskaźnik
Urbanizacji [%]

Poziom urbanizacji na świecie

Państwa o najwyższej wartości wskaźnika urbanizacji (2007)

AFRYKA

- 87,0 % - Dżibuti
- 84,7 % - Gabon
- 77,3 % - Libia
- 66,1 % - Tunezja
- 64,5 % - Egipt
- 60,9 % - Kongo
- 60,2 % - RPA

AZJA

- 100 % - Singapur
- 98,3 % - Kuwejt
- 95,6 % - Katar
- 91,7 % - Izrael
- 88,5 % - Bahrajn
- 86,8 % - Liban
- 81,2 % - Korea Południowa
- 74,4 % - Brunei

EUROPA

- 100 % - Monako, Watykan
- 97,3 % - Belgia
- 94,2 % - San Marino
- 94,1 % - Malta
- 92,2 % - Islandia
- 89,9 % - Wielka Brytania

Państwa o najwyższej wartości wskaźnika urbanizacji (2007)

AMERYKA PÓŁNOCNA

- 81,4 % - USA
- 80,3 - Kanada

AMERYKA ŁACIŃSKA

- 93,1 % - Wenezuela
- 92,2 % - Urugwaj
- 91,8 % - Boliwia

AUSTRALIA I OCEANIA

- 100 % - Nauru
- 93,1 % - Kiribati
- 88,6 % - Australia
- 86,4 – Nowa Zelandia

Państwa o najniższej wartości wskaźnika urbanizacji (2007)

AFRYKA

- 10,1 % - Komory
- 12,8 % - Uganda
- 16,4 % - Niger
- 16,6% - Etiopia
- 18,2 % - Rwanda
- 18,3 % - Malawi

AZJA

- 15,1 % - Sri Lanka
- 16,7 % - Nepal
- 20,9 % - Kambodża
- 23,6 % - Afganistan
- 26,4 % - Tadżykistan
- 26,6 % - Bangladesz

EUROPA

- 14,3 % - Liechtenstein
- 41,9 % - Mołdawia
- 46,1 % - Albania
- 46,9 % – BiH
- 48,9 % - Słowenia

Państwa o najniższej wartości wskaźnika urbanizacji (2007)

AMERYKA ŁACIŃSKA

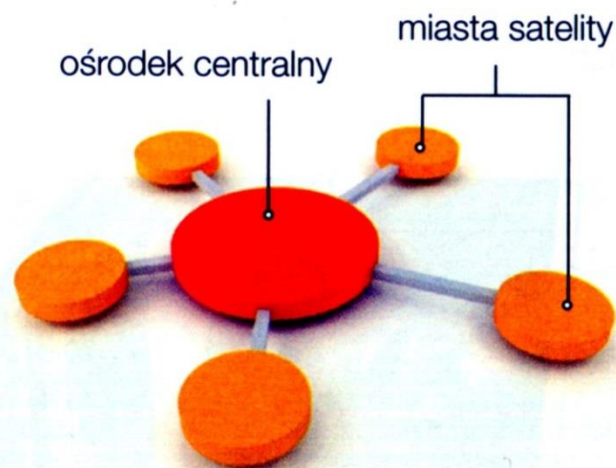
- 12,9 % - Trynidad i Tobago
- 28,2 % - Gujana
- 30,5 % - Antigua i Barbuda

AUSTRALIA I OCEANIA

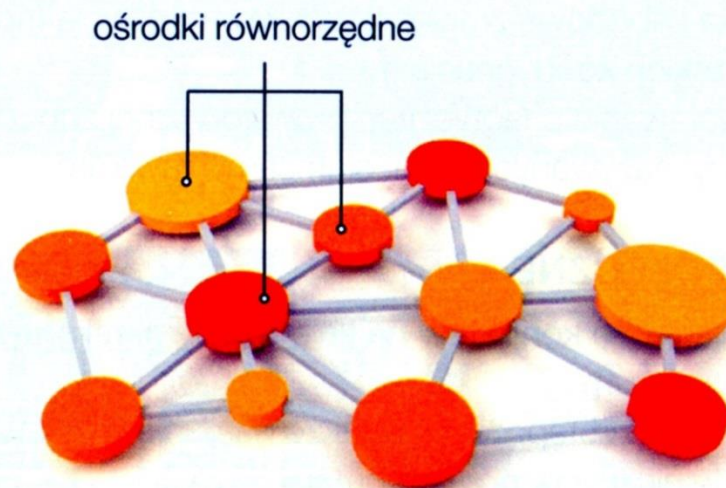
- 12,5 % - Papua i Nowa Gwinea
- 17,6 % - Wyspy Salomona
- 22,4 % - Federacyjne Stany Mikronezji
- 24,4 – Tuvalu

Typy aglomeracji

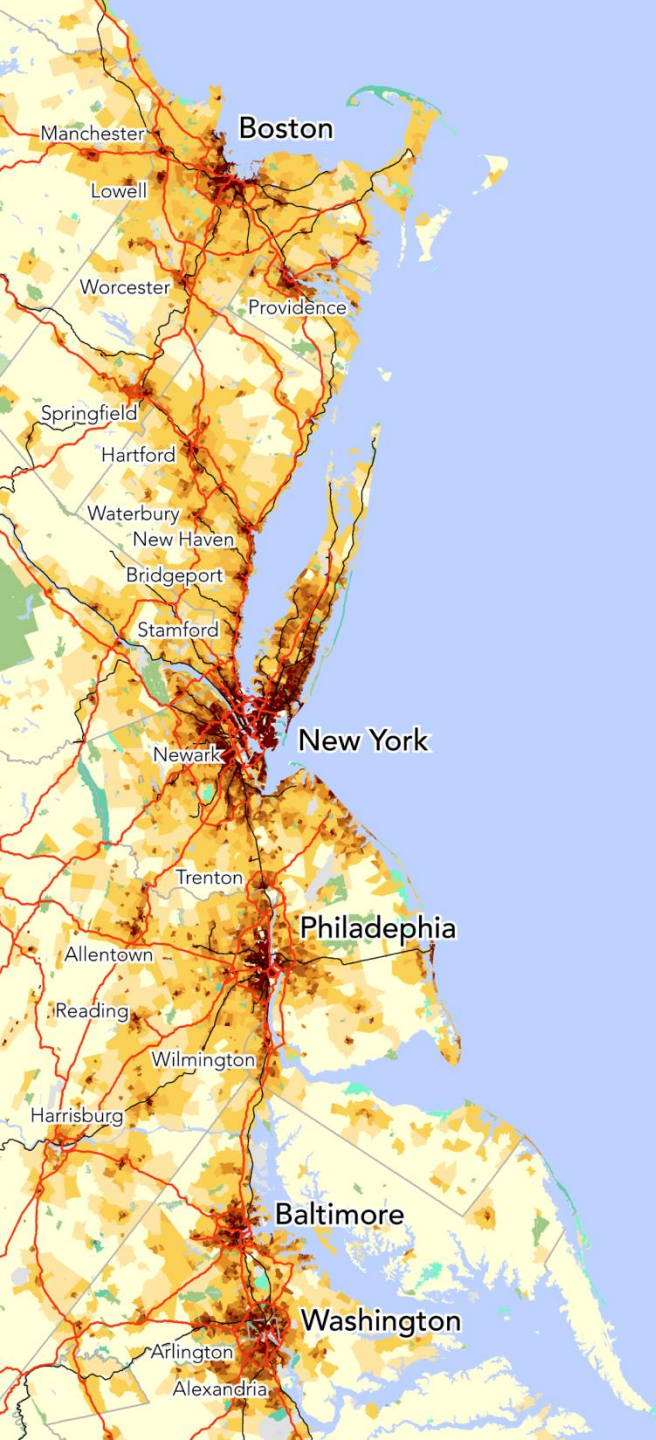
W wielu krajach proces urbanizacji doprowadził do powstania dużych zespołów miejskich. Należą do nich aglomeracja monocentryczna i aglomeracja policentryczna, nazywana również konurbacją.

Aglomeracja monocentryczna składa się z dużego, wyraźnie dominującego miasta (ośrodka) centralnego i otaczającej go strefy podmiejskiej, w której skład wchodzi pobliskie mniejsze miasta, nazywane satelitami (np. aglomeracja londyńska, paryska, moskiewska, a w Polsce – warszawska czy krakowska).

Aglomeracja policentryczna (konurbacja) składa się z kilku dużych miast podobnej wielkości, bez ośrodka dominującego. Funkcje poszczególnych miast uzupełniają się dzięki dobrze rozwiniętej sieci komunikacyjnej (np. ukraińskie Zagłębie Donieckie, niemieckie Zagłębie Ruhry, a w Polsce – Górnośląski Okręg Przemysłowy).

MEGALOPOLIS

- BosWash, BosNyWas
- 13 okręgów miejskich
- 45 mln osób

Dezurbanizacja

to przenoszenie się ludności na obszary oddalone od centrum.

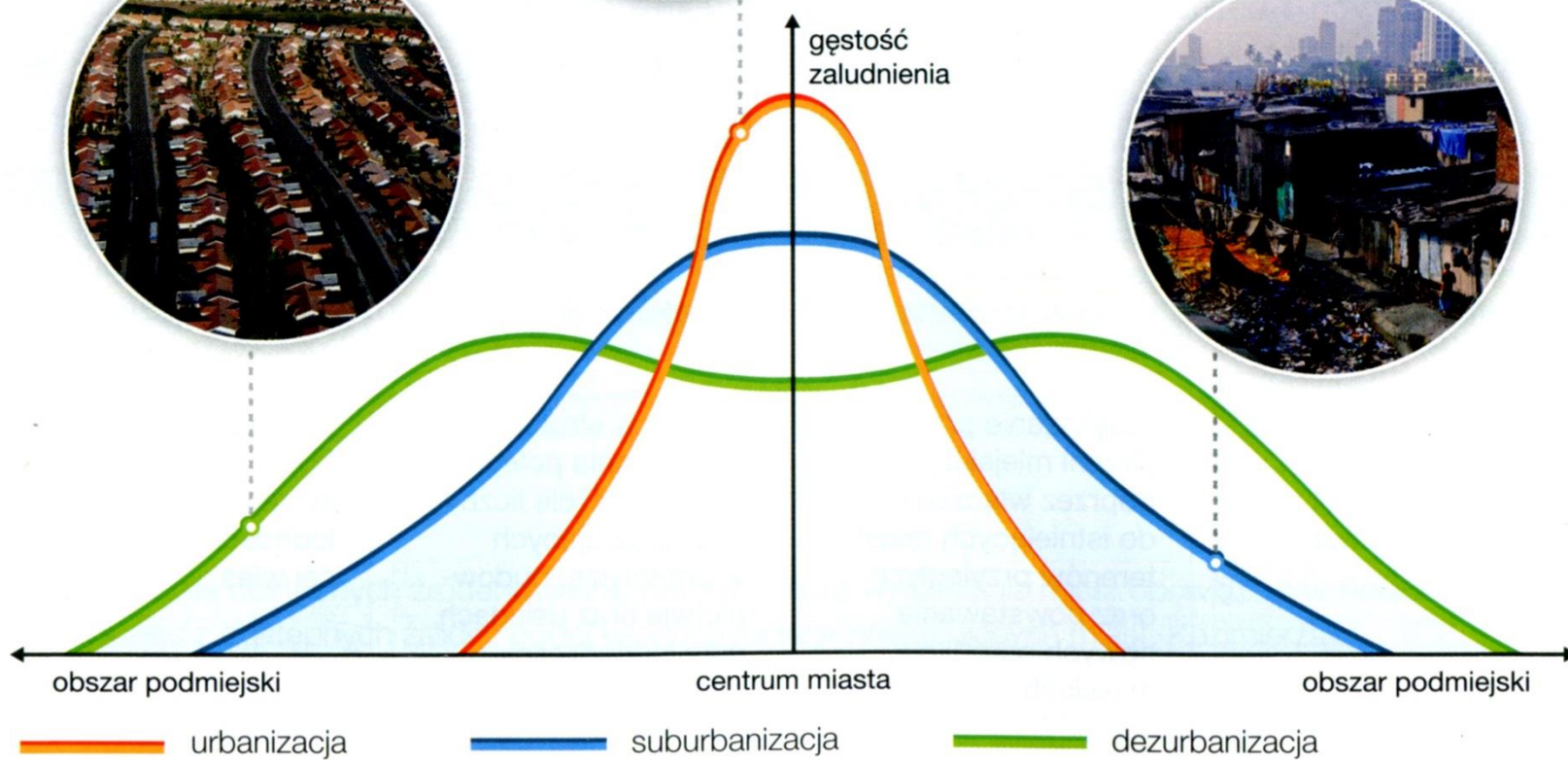
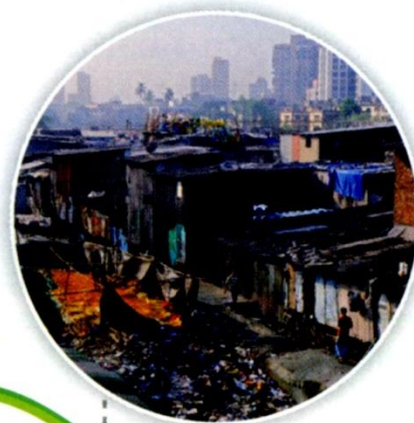

Urbanizacja wiąże się z rozwojem przemysłu.

Napływ szukających zatrudnienia powoduje wzrost liczby ludności w centrach miast.

Suburbanizacja prowadzi do niekontrolowanego rozrostu przedmieść i powstawania dzielnic nędzy.

Gęstość zaludnienia obszarów miejskich na wybranych etapach urbanizacji.

SUBURBANIZACJA- EKSPLOZJA MIAST

- ludność uboga, ludzie uciekający ze wsi przed nędzą, lecz miasta nie są w stanie zapewnić im pracy oraz godziwych warunków życia; rodziny wielodzietne, bardzo wysoka przestępczość.
- dominują dzielnice nędzy, domy są budowane z odpadków (np. kawałków blach, drewna), brak sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, niedostatek dróg, bardzo mała liczba szkół, szpitali itd.
- kraje ubogie Ameryki Łacińskiej, Afryki i Azji.

SKUTKI EKSPLOZJI MIAST

- **MEGAMIASTA**

BOMBAJ

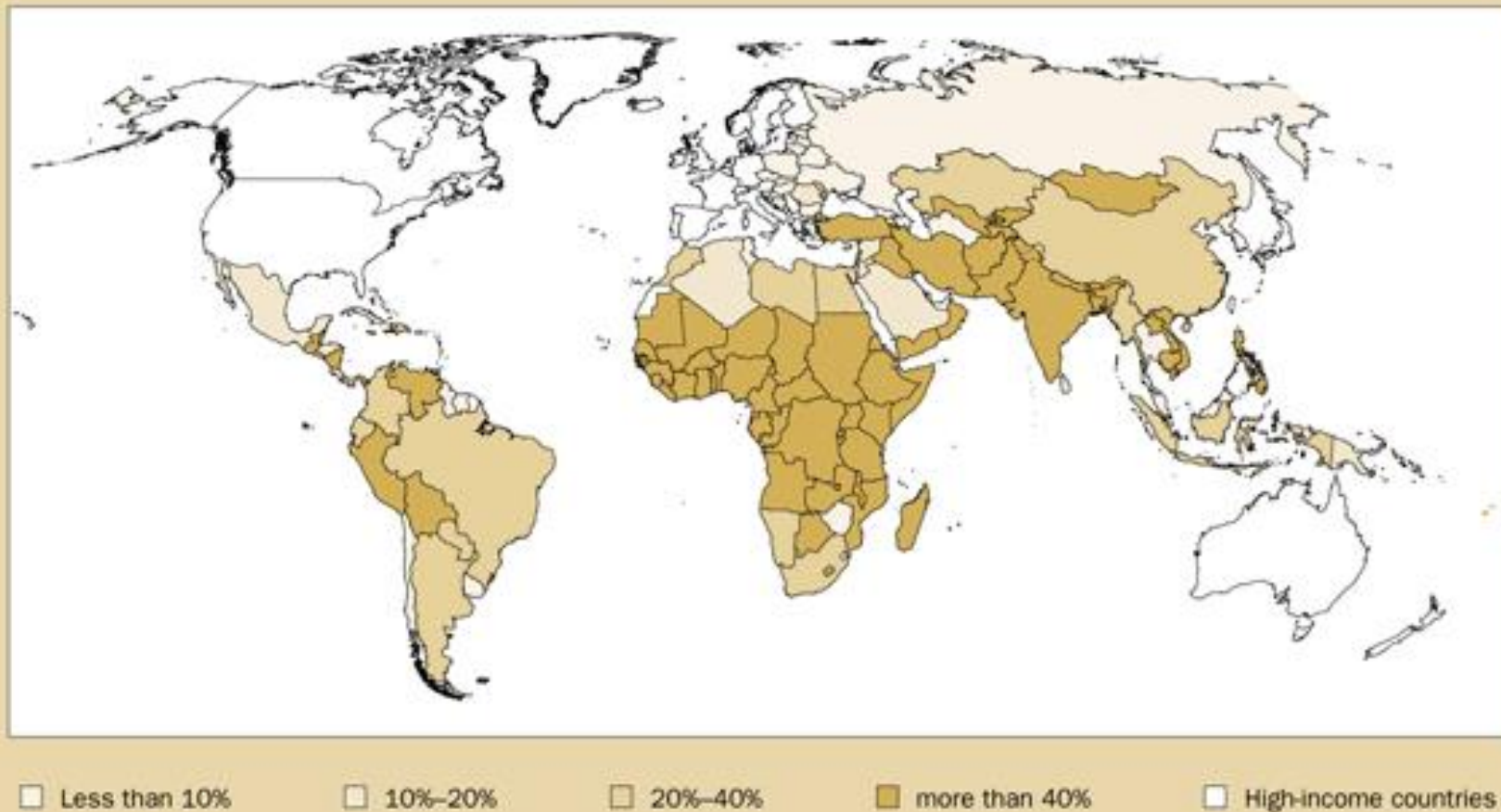
RIO DE JANEIRO

NAIROBI

Map 3
Share of urban
population living
in slums
Percent

Source: UN-HABITAT 2003.

Mieszkańcy slumsów w ogóle ludności miejskiej

SLUMSY

- ***Favelas - Brazylia***
- ***Bariadas - Peru***
- ***Colonias - Meksyk***
- ***Villas Miseria – Argentyna***
- ***Shanty Towns - RPA***

SKUTKI EKSPLOZJI MIAST

- ZJAWISKO MAKROCEFALII
- Dżibuti – 70 % mieszkańców kraju w mieście stołecznym
- Lagos – 80 % ludności w miejskiej w strefie przejściowej

ZAPOBIEGANIE EKSPLOZJI

- Przeniesienie stolicy do innego miasta

Nigeria: Lagos – Abudża

WKS: Abidżan – Jamusukro

Tanzania: Dar es Salaam – Dodoma

Malawi: Zomba – Lilongwe

Intensywne zagospodarowanie obszarów
zasobnych w surowce mineralne

DEZURBANIZACJA - MIASTA W KRAJACH WYSOKO

ROZWINIĘTYCH

- **ROZWÓJ PRZEDMIEŚĆ**

NAJCZĘŚCIEJ O

ZABUDOWIE

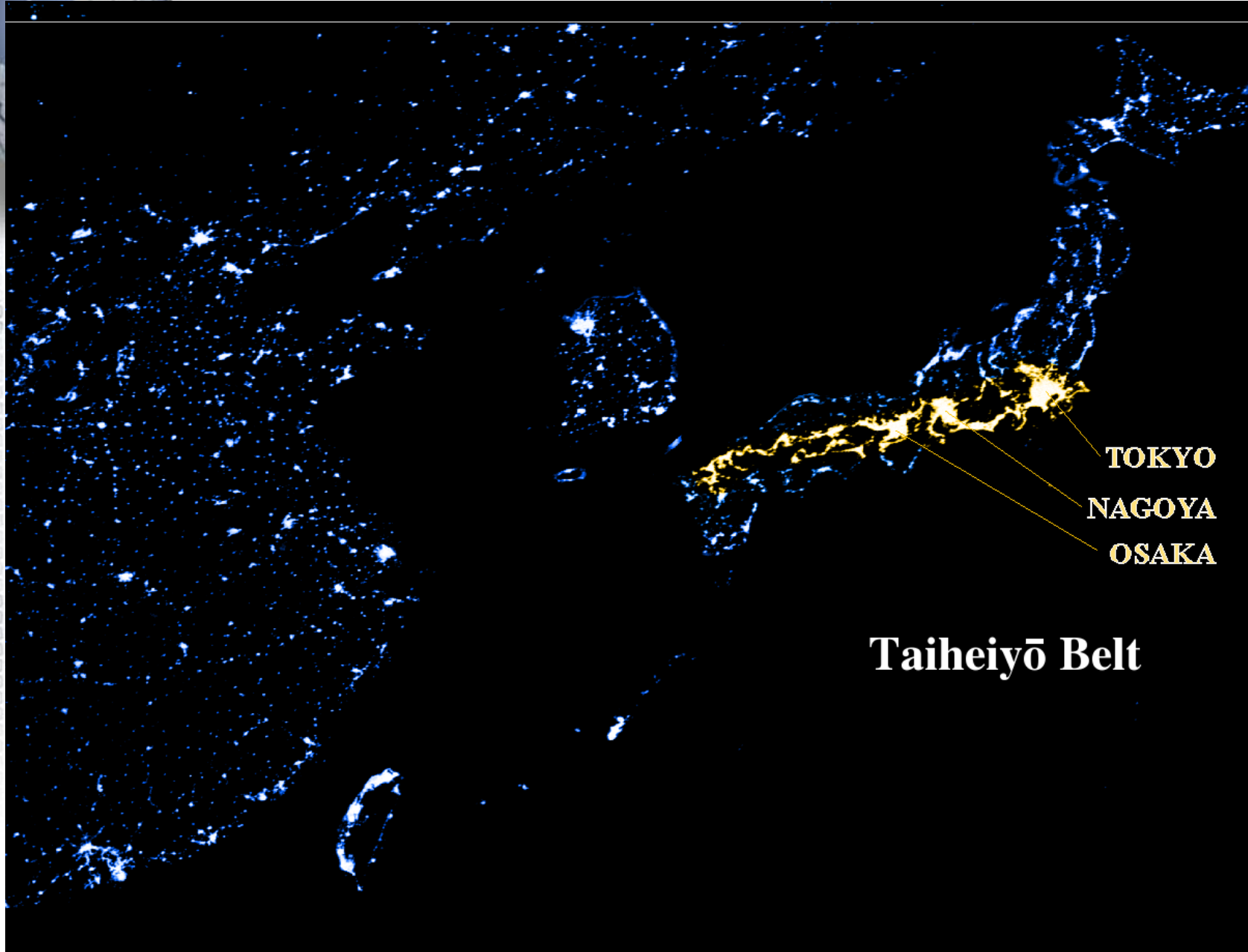
JEDNORODZINNEJ

TWORZENIE AGLOMERACJI

I MEGALOPOLIS

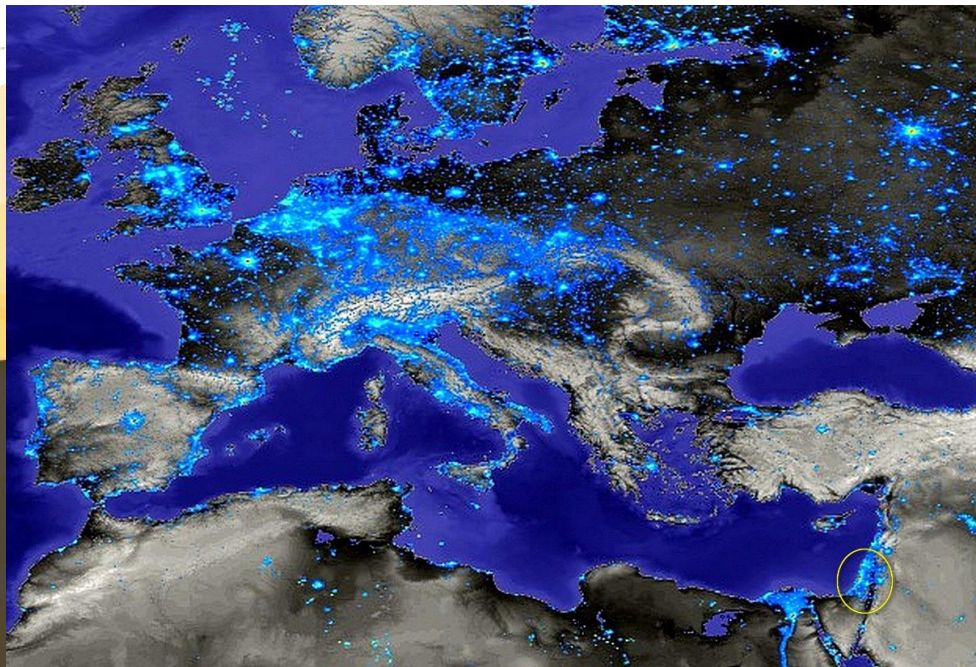
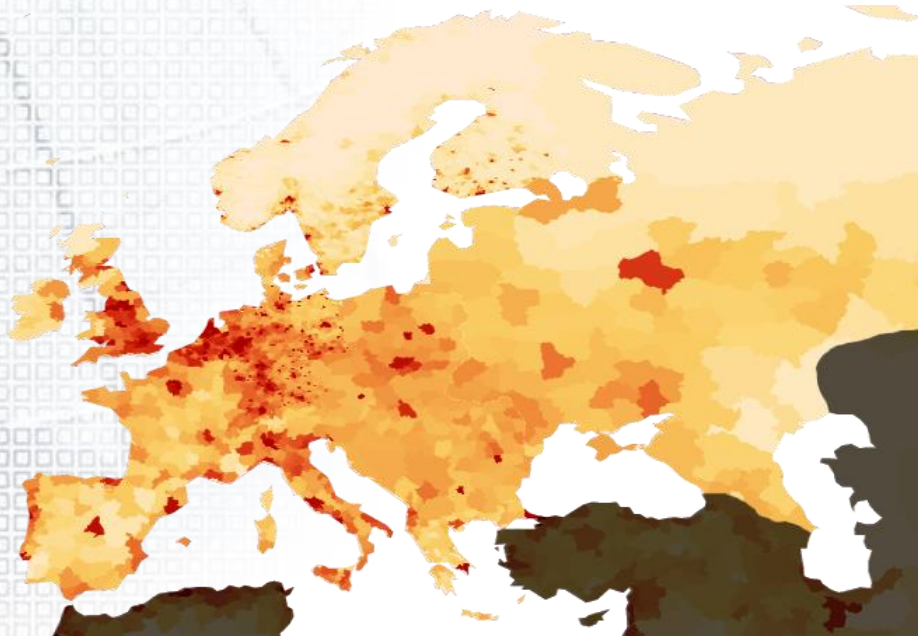
- ChicaTor
- 31 mln osób

- Japońskie megalopolis

Tworzące się megalopolis

- Europa Zachodnia – „Banan Europejski”

KRYZYS ŚRÓDMIEŚCIA

- Degradacja środowiska
- Patologie
- Wzrost przestępczości
- Przeciążenie infrastruktury
- Anonimowość społeczeństwa
- Łatwość przenoszenia chorób

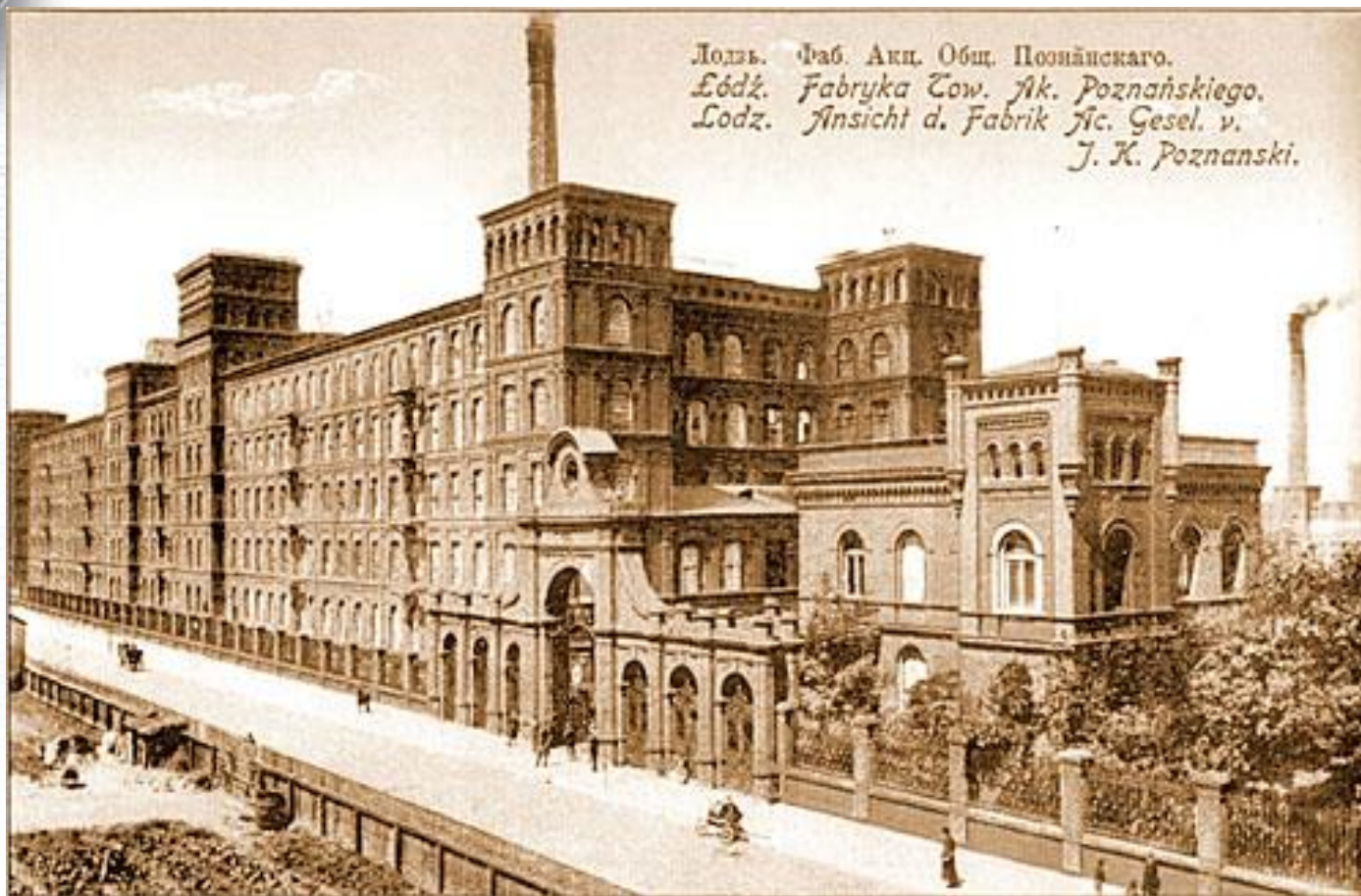

• **REURBANIZACJA**

- Rewitalizacja dzielnic centralnych
- Dalsza urbanizacja obszarów wiejskich

Fabryka włókienicza Izraela Poznańskiego, Łódź, przełom XIX/XX wieku.

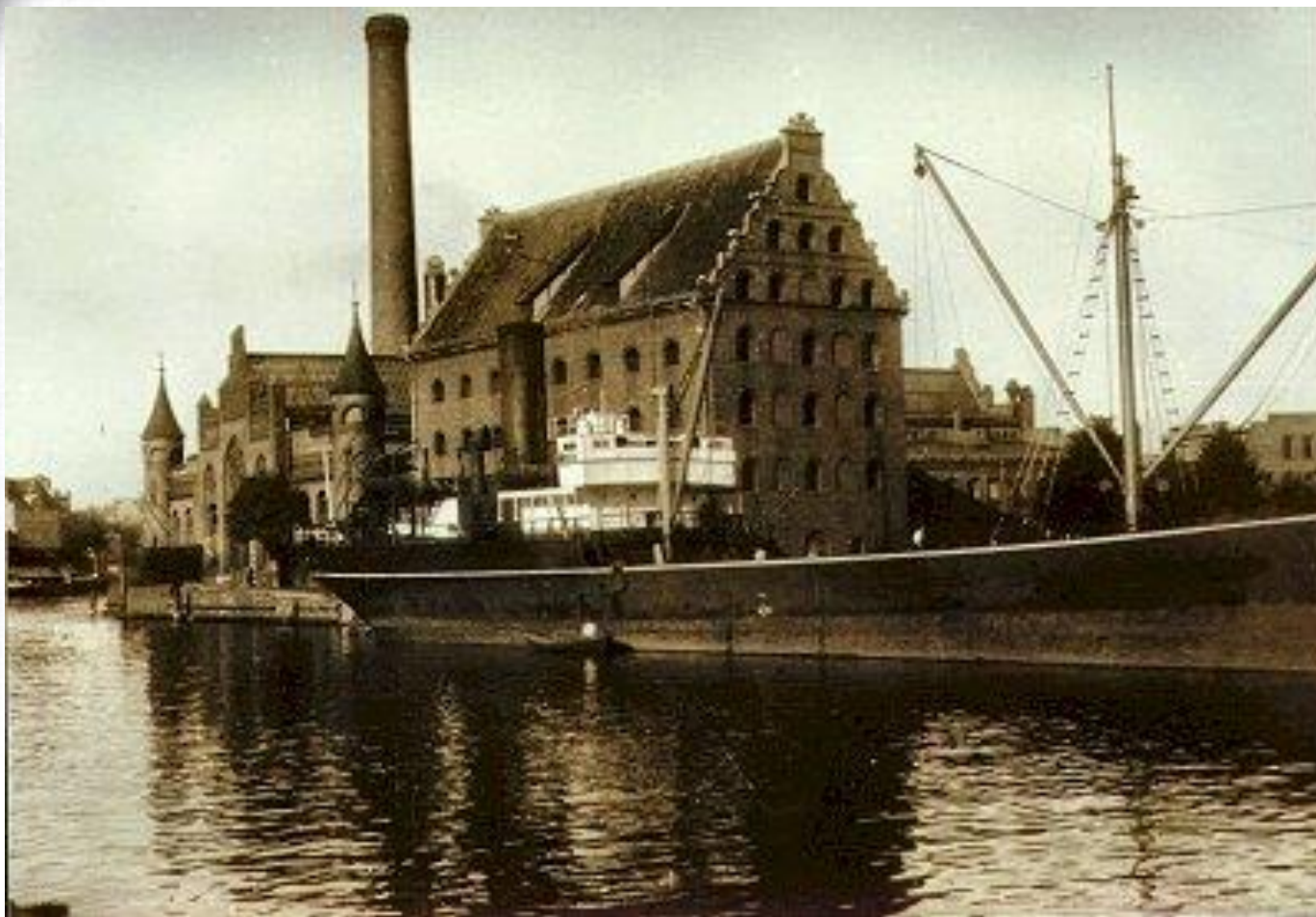
Centrum handlowe Manufaktura, Łódź, 2007

KWK Gottwald, Katowice, 1924

Silesia City Center, Katowice, 2007

Elektrociepłownia, Gdańsk, początek XX w.

Filharmonia Bałtycka im. F. Chopina, Gdańsk, 2007

Gmach Biblioteki Głównej Politechniki Łódzkiej, Łódź, 2007
Dawna fabryka wyrobów wełnianych Schweikerta

**Centrum Handlowe
„Stary Browar”, Poznań**

Miasto	Liczba mieszkańców
Shanghai	16, 35
Bombay	13,83
Karachi	13,21
Buenos Aires	13,08
Delhi	12,57
Istanbul	12,18
Manila	11,25
Dhaka	10,86
Moscow	10,51
Sao Paulo	10,38
Lagos	9,97
Soul	9,57
Kinshasa	8,90
Tokyo	8,76
Mexico City	8,56
New York	8,46
Jakarta	8,43

Aglomeracja	Liczba mieszkańców
Tokio	37,73
Mexico	23,61
New York	23,31
Soul	22,69
Mumbai	21,90
Sao Paulo	20,83
Manila	20,65
Jakarta	19,23
Delhi	18,92
Shanghai	18,57
Los Angeles	18,01
Osaka – Kobe - Kyoto	17,41
Cairo	16,43
Kalkuta	15,64
Moskva	14,93
Buenos Aires	14,60
Intanbul	14,25

Typy Zespołów Miejskich

Typy Fizjonomiczne Miast

MIASTO

- **Miasto** to intensywnie zabudowany obszar zamieszkiwany przez ludność zatrudnioną poza rolnictwem. Miasto charakteryzuje się:
  - zwartą zabudową
  - dużą gęstością zaludnienia
  - dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną - wodociągi, gazociągi, kanalizacja, drogi, sieć tramwajowa itp.
- Aby daną jednostkę osadniczą można było w Polsce nazywać miastem, musi ona posiadać prawa miejskie (nadane przez władze państwowe).

Kryteria tworzenia miast

- **kryterium prawno-administracyjne** kiedy to miasto zostaje wydzielone w oparciu o status prawny (nadane są prawa miejskie), np. Polska
- **kryterium ilościowe**, w którym miasto wyłania się na podstawie określonej liczby mieszkańców, np. Francja (pow. 5000 os)
- **kryterium ilościowo-jakościowe** bierze pod uwagę liczbę mieszkańców oraz odsetek zatrudnionych poza rolnictwem. W taki sposób wyłania się miasta np. w

Funkcje Miast

Wyróżnia się miasta o funkcji:

- **przemysłowej** - gdzie większość ludzi znajduje zatrudnienie w przemyśle
- **transportowej** – funkcja węzła komunikacyjnego np. Tczew (kolejowa), Frankfurt na Menem (lotnicza):
  - Lotnicza
  - Kolejowa
  - Portowa

- **usługowej** - miasto z przeważającą liczbą sklepów, marketów, szpitali, przedszkoli, lekarzy itp. (np. Łódź)
- **religijnej** - miejsce kultu jakiejś religii (np. Częstochowa, Mekka)
- **uzdrowiskowej** - (np. Ciechocinek, Nałęczów).

Aglomeracja Miejska

- **Aglomeracja** (z łaciny *agglomer* – gromadzę) - skupienie na określonym obszarze dużej liczby osób i budynków (aglomeracja miejska).
- Największe aglomeracje miejskie w świecie:
  - Nowy Jork
  - Tokio
  - Rio de Janeiro

ZRÓŻNICOWANIE FIZJONOMICZNE MIAST

Starożytność

- Miasta o regularnym planie. Prostokątny rynek i sieć ulic, które przecinały się pod kątem prostym.

Miasta greckie

Podzielone były na dzielnice:

- Świątyn
- Sądów i administracji
- Agora
- Mieszkalne
- Teatr- na uboczu miasta

Posiadały mury obronne.

Ateny

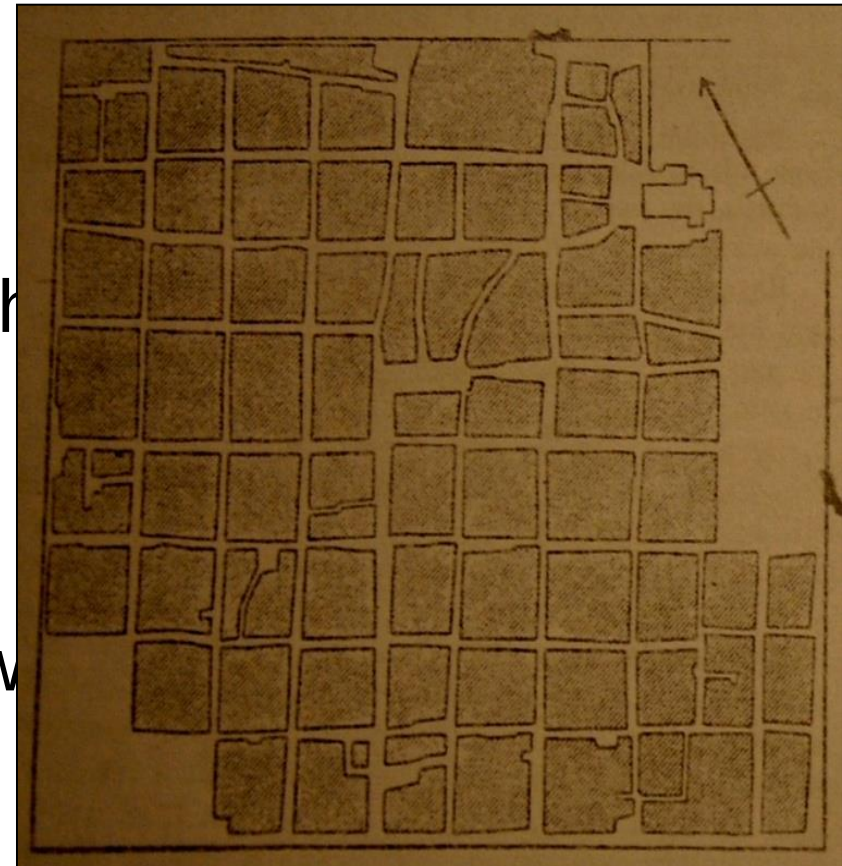

Miasta rzymskie

Początkowo nie miały regularnego planu.

Regularne miasta powstawały dopiero na terenach podbitych

- ☐ Budowane były na planie prostokąta
- ☐ Miały regularny podział na kwatery mieszkalne i wojskowe
- ☐ Ośiami miasta były dwie główne ulice przecinające się pod kątem prostym.

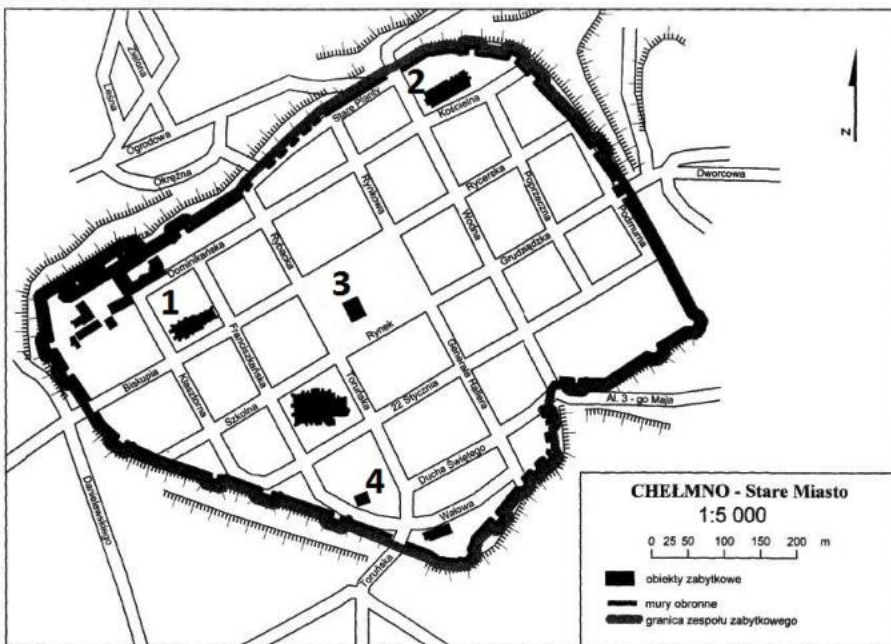

Miasta średniowieczne

- Powstawały przy zamkach, klasztorach, kościołach
- Jako ośrodki rzemieślniczo- handlowe
- Mury obronne zbliżone kształtem najczęściej do koła.
- Ulice zbieżne w środku miasta gdzie znajdował się plac

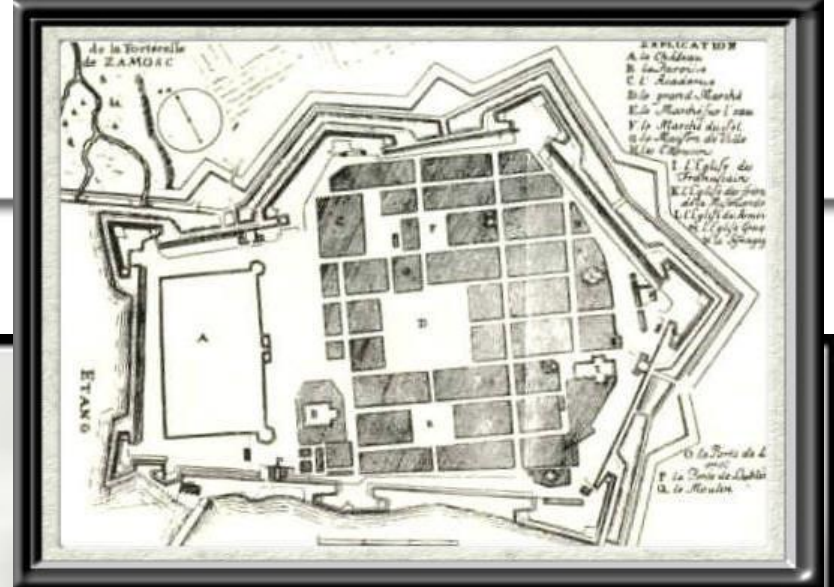

Miasta renesansowe

- To miasta twierdze
- Zamek w obrębie miasta
- Całość otoczona murami
- Rozległe place
- Najbardziej powszechny plan o zarysach okrągłych z regularną szachownicową zabudową w środku
- Rynek jako plac handlowo- administracyjny
- Liczne place
- Rezydencja i zamek obronny z boku

Zamość

Miasta barokowe

- To rozszerzenie założeń urbanistycznych renesansu o upiększanie miasta.
- Zanik wpływu funkcji obronnej na położenie miasta
- Dużo parków, placów zdobionych fontannami, rzeźbami, kolumnami, zielenią.

Plac Św. Piotra

Miasta kolonialne

- Zakładane przez Europejczyków na innych kontynentach
- Duży plac wokół którego zlokalizowane były budynki administracyjne,
- Zabudowa na planie szachownicy
- To miasta bez obwarowane

Caracas

Miasta nowoczesne

- ☐ Układ przestrzenny nie jest schematyczny.
- ☐ Często prowadzi się modernizację
- ☐ Bardziej przestronne,
- ☐ Większe zróżnicowanie w dzielnicach funkcjonalnych.

Miasta europejskie

- Nie tworzą jednolitego typu
- Mają złożoną strukturę przez to że zaadoptowały sobie stare formy do nowych idei urbanistycznych
- Powstały w wyniku wielowiekowej przebudowy
- Miasta europejskie charakteryzują się dzielnicami zabytkowymi w swoich centralnych częściach

Paryż

miasta socjalistyczne

Nowa Huta

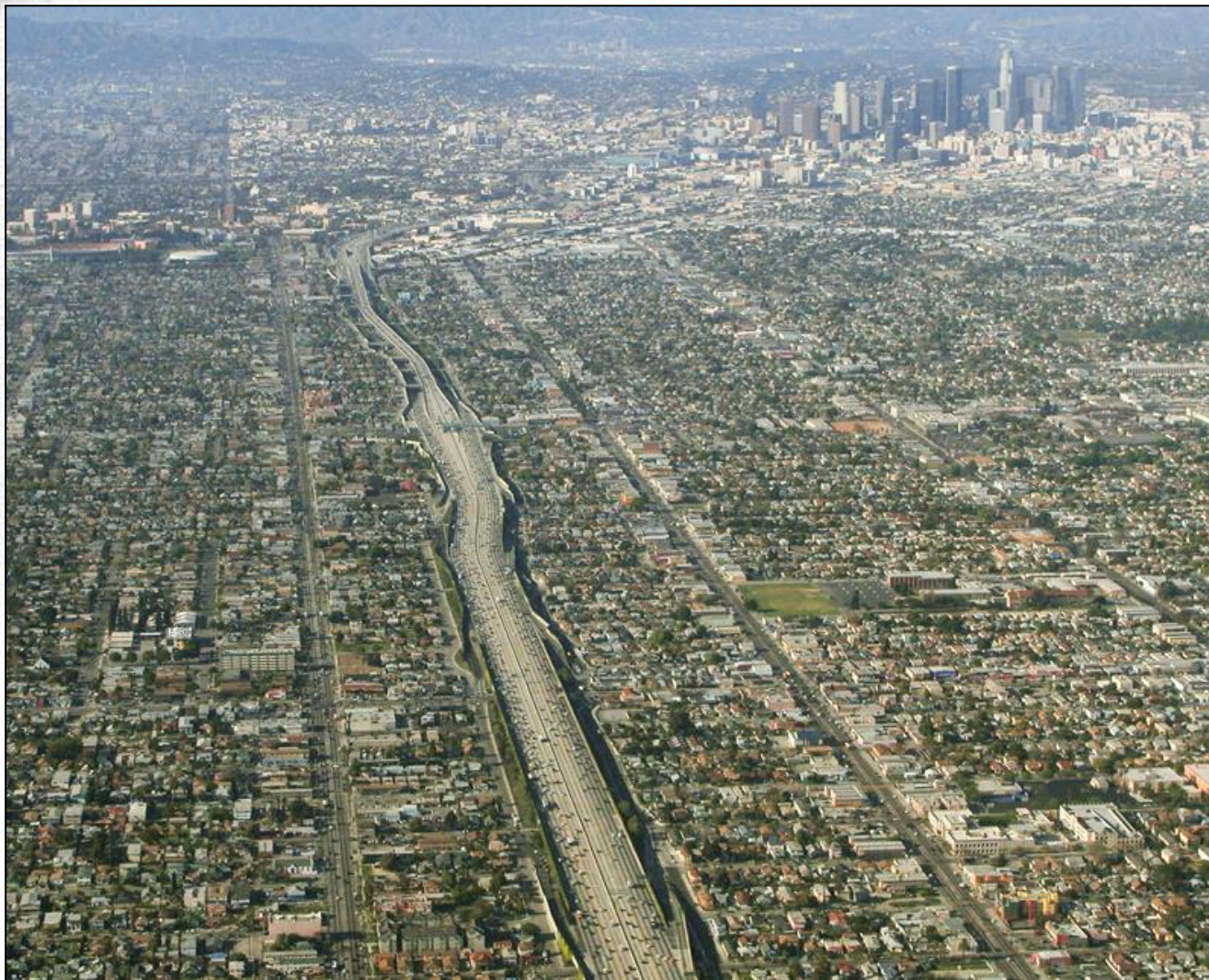
Miasta amerykańskie

- Koncepcja rozbudowy miasta w kształcie szachownicy.
- Przekątne ulice i place na ich skrzyżowaniach
- Dzielnice dostosowane do danej funkcji

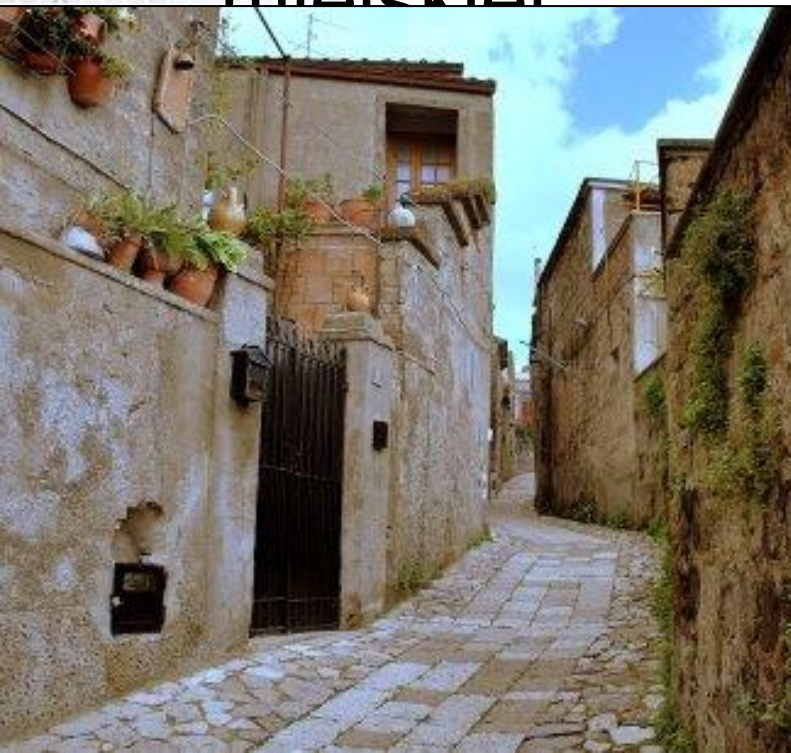
Los Angeles

Miasta śródziemnomorskie

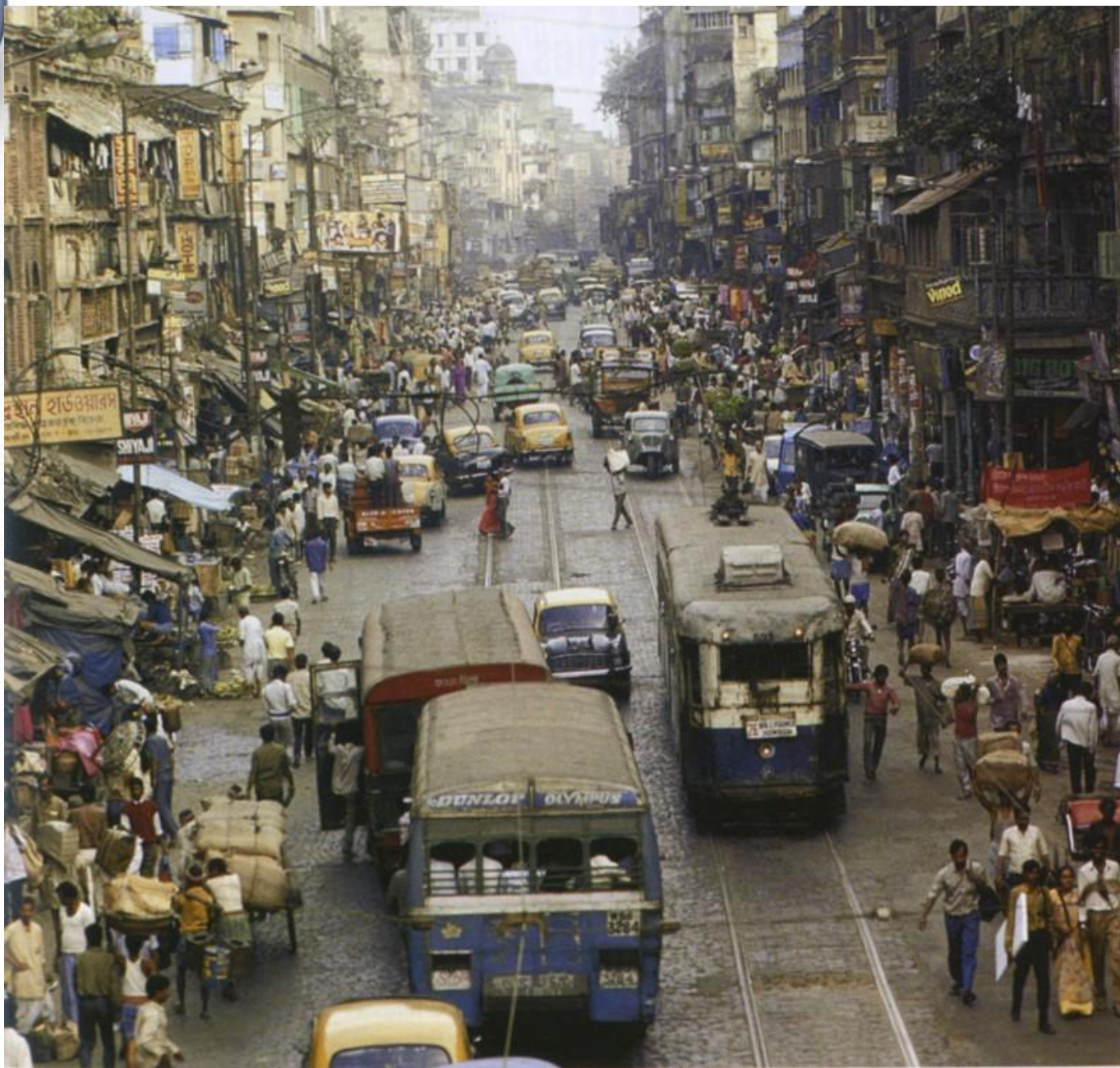
- „miasta słońca i ciasnej zabudowy miejskiej”

Miasta arabskie

- Centrum zajmuje **arabska medina** z muzułmańską architekturą domów mieszkalnych oraz **meczetami i minaretami**.
- Specyficzna zabudowa zimą chroni przed zimnem, a latem przed palącym słońcem. Medina to miejsce bardzo towarzyskie, ze względu na panujący tam tłok.
- Ulice są wąskie, kręte i często kończą się ślepym zaułkiem.
- Domy nie posiadają okien od strony ulicy.
- Miasto rozdzielone jest na dzielnice społeczne, wyznaniowe i narodowościowe.

Miasta afrykańskie

- Bardzo wyraźnie wyodrębnione dzielnice funkcjonalne: administracyjna, przemysłowa, handlowa.
- Cechą charakterystyczną są różnice w zabudowie dzielnic mieszkalnych ludzi białych i czarnych. Dzielnice murzyńskie zajmują obrzeża miast, są to chaty wiejskie.
- Ludność biała zajmuje centralne części miast, są to dzielnice willowe, pełne zieleni.

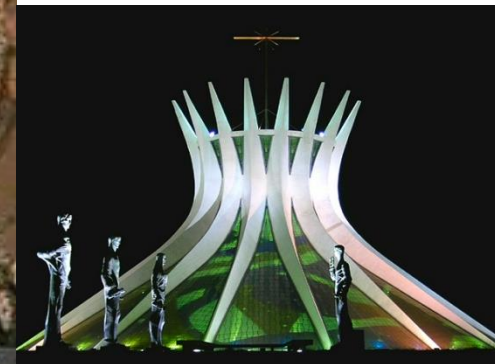
Miasta Ameryki Południowej

LIMA

Brasilia miasto na planie kondora

Miasta azjatyckie

- W centralnym punkcie świątynia, lub rezydencja władcy bądź zamożnych właścicieli ziemskich
- Wokół zabudowa mieszkalna.
- Zlokalizowane zazwyczaj na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych bądź w pobliżu żyznych obszarów
- Wokół miast mury
- Dzielnica administracyjno- rezydencyjna posiadała dodatkowe obmurowanie

Pekin

- Miasta dawniej zakładane ulegają ciągłym przemianom. Ostatnie stulecia znacznie zmieniły ich wygląd i charakter.
- Obecnie miasta na całym świecie upodabniają się do siebie.

XXI wiek

- Najważniejszą rolę w planowaniu przestrzennym miast odgrywają rozwiązania komunikacyjne.

